

donderdag 19 april 2007

Samenwerken vergt een taal

Een Limburgs bedrijf met 70 procent medewerkers van allochtone origine verplicht zijn werknemers op de werkvloer Nederlands te spreken en ook in de eetzaal, zodra daar meerdere „taalgroepen“ bijeen zijn. Wie na drie verwittigingen die regel blijft overtreden, kan gestraft worden; de ultieme straf is het ontslag.

Is dat een overdreven maatregel? Moet die verboden worden? Of integendeel veralgemeend?

Er kan geen twijfel over bestaan: een bedrijf mag regels stellen over het taalgebruik op de werkvloer als daar goede redenen voor zijn en die zijn er haast altijd: een gemeenschappelijke taal is onmisbaar voor de veiligheid en de goede werking van het bedrijf. En in Vlaanderen is de beste taal daarvoor het Nederlands. Elke rechter zal die regel aanvaarden, als hij consequent en met gezond verstand wordt toegepast: als hij ook geldt voor de bedrijfsleiding, als nieuwelingen de kans krijgen de taal te leren, en als de regel niet misbruikt wordt om bijvoorbeeld Marokkanen de deur te wijzen omdat ze niet goed Nederlands kennen om ze dan te vervangen door een ploeg Polen waarvan alleen de chef een woord Engels verstaat.

Voor het taalgebruik in de eetzaal, is dat minder duidelijk, maar dit bedrijf heeft argumenten. Met zoveel taalgroepen bestaat het gevaar van kliekjesvorming. En dat kan spanningen veroorzaken. Als de afspraken volgens de regels van de kunst tot stand komen - bijvoorbeeld via overleg in de ondernemingsraad - is er geen bezwaar, al zou het wellicht beter zijn mensen van de gegrondheid van die afspraken te overtuigen dan hen met straffen te bedreigen.

Zo'n regelgeving veroordelen en verbieden, houdt dus geen steek. De regel meteen opleggen aan alle bedrijven evenmin. Er zijn te veel specifieke situaties. Voor een bedrijf dat geregeld groepen Chinese stagiairs ontvangt, of werkt met gedetacheerden uit Polen of met rondtrekkende onderzoekers uit de hele wereld, slaat zo'n regel nergens op. Het gaat overigens niet zozeer over de concrete regels, maar over de filosofie: hoe efficiënt communiceren? Hoe respect betonen voor de gemeenschap waarin men leeft? En hoe respect betonen voor de eigenheid van elk individu? Soms kan dat laatste vergen dat een werknemer aangespoord wordt de eigen taal af en toe te gebruiken, soms het tegendeel.

Er heerst in Vlaanderen grote gevoeligheid over taalregels. Ons verleden verklaart dat. En het is absoluut goed en legitiem dat het Nederlands beschermd wordt en dat immigranten een duw in de rug krijgen om onze taal te leren.

Maar sommige regels mogen onderhand wel op hun actualiteit getoetst worden. Zo „overweegt“ staatssecretaris Bruno Tuybens op de treinen naast het Nederlands en het Frans ook andere talen toe te laten. Mocht dat dan nog niet? Ook voor het doceren in vreemde talen in onze universiteiten en hogescholen, zijn we wellicht nog te terughoudend.